

JEUGDSTRAFRECHT

Veelgestelde vragen

Wat gebeurt er als je in aanraking komt met politie en justitie?

**Gefinancierd door
de Europese Unie**

Gefinancierd door de Europese Unie. De hier geuite ideeën en meningen komen echter uitsluitend voor rekening van de auteur(s) en geven niet noodzakelijkerwijs die van de Europese Unie of de Europese Commissie weer. Noch de Europese Unie, noch de Europese Commissie kan ervoor aansprakelijk worden gesteld.

I. VOOR WIE IS DIT BEDOELD?

Deze **Veelgestelde vragen (en antwoorden)** zijn bedoeld voor kinderen en jongeren, en hun familie. Uitgelegd wordt wat er kan gebeuren als je als verdachte van een strafbaar feit in aanraking komt met politie en justitie, en wat je rechten dan zijn. Deze informatie geldt ook wanneer iemand alleen denkt dat je iets fout hebt gedaan, terwijl je misschien helemaal geen strafbaar feit hebt gepleegd.

II. WAT GEBEURT ER ALS IK IN CONTACT KOM MET POLITIE EN JUSTITIE?

Als de politie of de officier van justitie denkt dat je iets strafbaars hebt gedaan, kan het volgende gebeuren:

1. De politie kan:
 - je aanspreken en je gegevens noteren
 - je meteen bij het plegen van het strafbare feit op heterdaad aanhouden
 - je uitnodigen om naar het bureau te komen op een bepaalde dag
 - je op een later moment van huis ophalen of van school of op straat

De politie mag **vragen aan je stellen**.

Je kan het verhoor thuis of in een ophoudcel/politieceel afwachten.

2. Vanaf het eerste contact met de politie op het politiebureau heb je **recht op een advocaat**, die je informeert over je rechten en helpt deze te beschermen.
3. Vaak komt iemand van de **Raad voor de Kinderbescherming bij je langs op het politiebureau of op een later moment**. Zij adviseren de officier van justitie en de rechter. Ze zullen jou eerst beter willen leren kennen en in gesprek gaan over hoe het met je gaat en wat belangrijk is voor jou.

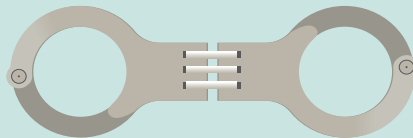

Wie zijn er aanwezig bij het politieverhoor? Iemand van de politie en je advocaat. De politie kan toestaan dat je ouders ook bij het verhoor aanwezig zijn.

4. **Na het verhoor** kan de politie in overleg met de officier van justitie beslissen om je weer naar huis te laten gaan. De officier van justitie kan ook beslissen dat je langer in de politiecel blijft.

Moet je langer blijven? Dan heet dit een “inverzekeringstelling”. Die moet zo kort mogelijk en mag maximaal 3 dagen en 18 uren duren. Alleen als het onderzoek dit dringend vordert kan de hulpofficier van justitie dit nog eens met maximaal 3 dagen verlengen. Je kan de inverzekeringstelling thuis of in de politiecel doorbrengen. Indien de officier van justitie wil dat je daarna langer vast blijft zitten ga je naar de rechtbank en beslist een rechter of je naar huis mag of langer vast moet blijven zitten.

Als dat laatste zo is, ga je naar een jeugdgevangenis. Je zit dan “in bewaring”. Dat is een vorm van voorarrest en duurt maximaal 14 dagen. Als de officier van justitie je daarna nog langer wil vasthouden, moet hij dat vragen aan de raadkamer van de rechtbank. Die beoordeelt telkens voor een periode van 30 dagen of je nog vast moet blijven zitten (“gevangenhouding”) of dat je – eventueel onder voorwaarden - weer vrij mag zijn. Indien je vast zit moet binnen 110 dagen na de inverzekeringstelling de (eerste) zitting bij de rechtbank plaatsvinden.

5. Hoe loopt jouw zaak af?

Er zijn vier mogelijkheden:

- 1) Als jouw zaak kan worden opgelost **zonder dat je naar de rechter hoeft** heet dat een **“buitengerechtelijke afdoening”**. Je kunt bijvoorbeeld een waarschuwing krijgen (reprimande), deelnemen aan **Halt** of een herstelgesprek.
- 2) De officier van justitie kan een zaak **seponeren**. Dat betekent dat er geen strafrechtelijke vervolging komt omdat er geen strafbaar feit is vastgesteld of er is een andere reden om niet tot vervolging over te gaan.
- 3) De **officier van justitie** kan in sommige gevallen met jou in gesprek gaan en de zaak zelf afdoen. Dit noemen we een **strafbeschikking**. Vaak heeft de Raad voor de Kinderbescherming ook met je gesproken om de officier van justitie te adviseren. Je kan met je advocaat en ouders overleggen of je ermee instemt dat de zaak op de door de officier van justitie bepaalde wijze wordt beëindigd, of dat je wilt dat de zaak toch bij de (kinder)rechter komt.
- 4) **De zaak komt voor de rechter**. Als je zaak wél **voor de rechter** komt, beslist de **rechter** wat er gebeurt. Voordat de rechter een beslissing neemt, mag jij vertellen over jouw kant van het verhaal en wat jij belangrijk vindt.

Halt

Een video over [de zittingsdag](#) gemaakt door jongeren vind je hier:

Als het om een strafbaar feit gaat dat niet heel ingewikkeld is dan beslist vaak één rechter. Als de beslissing wat moeilijker is of het gaat om een zwaar misdrijf dan beslissen drie rechters over jouw zaak. De rechter beslist eerst op de vraag of kan worden bewezen dat jij iets strafbaars hebt gedaan. Indien dat niet het geval is, word je vrijgesproken. Indien de rechter beslist dat je schuldig bent, zal de rechter vervolgens bepalen welke gevolgen dat voor jou heeft.

De rechter kan een straf of maatregel opleggen. Een **straf** kan een geldboete, een werkstraf, leerstraf of jeugd detentie in een jeugdgevangenis zijn. Een **maatregel** richt zich op opvoeding en behandeling – zoals een training of therapie en in ernstige gevallen een behandelmaatregel (PIJ-maatregel) in een justitiële jeugdinrichting.

III. JOUW RECHTEN

Moet ik elke vraag van de politie, de officier van justitie of de rechter beantwoorden?

Nee. Je hebt op elk moment, of wanneer je advocaat het je aanraadt, het **recht om te zwijgen**. Je hoeft niks te vertellen waar jij je niet goed bij voelt, of als het iemand die je kent in de problemen kan brengen. Je mag wel jouw kant van het verhaal vertellen. Overleg hierover met je advocaat, ouder of iemand die je vertrouwt. Het kan vaak verstandig zijn om juist wel jouw kant van het verhaal uit te leggen.

Met wie mag ik contact hebben als ik op het politiebureau zit?

Je advocaat en je ouders mogen contact met jou opnemen of langskomen. De officier van justitie kan **bependingen** opleggen. Dat betekent dat je geen bezoek van familie of vrienden mag hebben, zolang er een risico is dat dat het politieonderzoek zou kunnen schaden.

Mag ik zwijgen tot er een ouder, advocaat of iemand anders die ik vertrouw bij me is?

Ja. Je hoeft **niet** meteen vragen te beantwoorden, vooral niet als je bang bent of iets niet snapt. Je hebt het recht om te **zwijgen** tot er iemand bij je is die je vertrouwt. Dit zorgt ervoor dat jij en je rechten beschermd worden. Wees niet bang om te zeggen: *“Ik wil geen vragen beantwoorden tot mijn advocaat of ouder erbij is.”*

Hoe weet ik wat er gaat gebeuren?

Je hebt **recht op duidelijke uitleg** over wat er gebeurt en wat er nog komt. Jouw advocaat, of iemand van de Raad voor de Kinderbescherming, maar ook de politie, officier van justitie en de rechter moeten jou duidelijk uitleggen hoe alles werkt. Ze moeten het zo uitleggen dat jij het snapt. Vraag gerust alles wat je wilt weten, jouw vragen zijn belangrijk.

Mag ik zelf iets zeggen tijdens de procedure?

Ja. Je hebt het **recht om gehoord te worden** en om te zeggen wat jij denkt en voelt, vanaf het eerste moment dat je met de politie te maken krijgt. Wat jij vindt, is belangrijk en moet serieus genomen worden.

Kan ik zomaar opgesloten worden in een cel?

Nee, vrijheidsbeneming mag alleen maar als het niet anders kan en zo kort mogelijk. Als je wordt vastgehouden, mag dat dus niet onnodig lang duren. Het is ook mogelijk om naar huis te gaan onder voorwaarden en het voorarrest thuis door te brengen.

IV. WAT MOET IK DOEN ALS IK NIET BEGRIJP WAT ER GEBEURT, OF HULP NODIG HEB OM TE KUNNEN PRATEN MET POLITIE OF JUSTITIE?

- Je hebt altijd het **recht om alles wat er aan de hand is te begrijpen** wanneer je in aanraking komt met politie en justitie.
- Als je **niet goed Nederlands spreekt**, kun je vragen om een **tolk** – dat is iemand die helpt met het vertalen van alle informatie.
- Als je **iets niet begrijpt**, kun je vragen of dit op **een eenvoudige manier** kan worden uitgelegd, of op een manier die goed werkt voor jou. **Je kunt bijvoorbeeld zeggen:**
“Ik begrijp het niet. Kun je het iets simpeler uitleggen, alsjeblieft?”
of *“Ik heb hulp nodig om dit te begrijpen. Kan iemand me helpen?”*

- Heb je **extra ondersteuning nodig**? Dan mag je om hulp vragen. Dit kan iemand zijn die jou helpt om te communiceren, bijvoorbeeld een **docent speciaal onderwijs**, een **psycholoog** of een andere volwassene die jouw behoeften begrijpt.

Meer informatie over jouw rechten en plichten staat hier:

Rechten en plichten

Praatplaat VNJA

Verdacht (Arabisch)

V. WIE KAN MIJ HELPEN?

Er zijn verschillende mensen die je kunnen helpen.

- Een **advocaat** kan je helpen met regels en wetten.
- Een **raadsmedewerker** bespreekt wat er in jouw situatie belangrijk is.
- Een **jeugdreclasserder** kan je steunen als je ergens mee zit en helpen om een plan te maken over hoe je verder kan gaan.
- Je **ouders** of **iemand anders die je vertrouwt** (bijvoorbeeld een leraar of familielid) kunnen met je meedenken en je kunt hen om hulp vragen.
- Je kunt ook **de Kinderombudsman** bellen of mailen. Die kijkt hoe jouw rechten beschermd kunnen worden.

Wat kan een advocaat doen?

Een advocaat komt voor je op en beschermt je rechten en kan je helpen om te begrijpen wat er aan de hand is en kan je helpen om jouw kant van het verhaal goed uit te leggen. Je hebt recht op een advocaat vanaf je eerste contact met de politie. Dit is in bijna alle gevallen gratis.

Wat doet de Raad voor de Kinderbescherming?

Een raadsmedewerker kijkt goed naar jouw situatie en bespreekt met jou, je ouders en anderen die jou goed kennen, wat voor jou belangrijk is. De raadsmedewerker maakt daarna een advies voor de officier van justitie en de rechter over wat de beste aanpak is en of een straf of maatregel passend is.

Wat kan een jeugdreclasseerder doen?

Een jeugdreclasseerder wil weten wat er in jouw leven speelt, wat vind je leuk vindt, waar je je zorgen over maakt en waar je van droomt. In een verslag beschrijft de jeugdreclasseerder wat er nodig is om herhaling te voorkomen en welke voorwaarden jou daarbij kunnen helpen.

Wat is de Kinderombudsman en hoe kunnen zij me helpen?

Als je denkt dat jouw rechten zijn geschonden, kun je contact opnemen met **de Kinderombudsman**. Deze kan jouw vragen beantwoorden en advies geven wat te doen.

VI. INDIVIDUELE BEOORDELING - WAT IS DAT?

Wat is een individuele beoordeling?

Een **individuele beoordeling** betekent dat er niet alleen wordt gekeken naar wat je hebt gedaan, maar ook naar **wie jij bent en wat jij nodig hebt**. Tijdens de strafprocedure onderzoeken bijvoorbeeld de Raad voor de Kinderbescherming en de jeugdreclassering hoe het thuis, op school, op je werk en in je vrije tijd met jou gaat. Daarbij wordt ook besproken waar je goed in bent en waar je moeite mee hebt. Zo krijgen de rechter en de jeugdreclassering een beeld van jouw persoonlijke omstandigheden. Op basis daarvan kunnen ze beter beslissen **welke afdoening, straf of maatregel het beste bij jou past**.

Mag ik zeggen wat ik vind van het rapport?

Ja. Je hebt het recht om het rapport te lezen en te zeggen wat er ontbreekt of niet klopt. Wat jij zegt moet ook worden meegenomen in het rapport.

VII. WAT ALS IK ONEERLIJK OF SLECHT BEHANDELD WORD?

Je hebt het recht om behandeld te worden met respect. Als iemand oneerlijk of gemeen is of je pijn doet, vertel het dan aan iemand die je vertrouwt – via een adviseur van **Jeugdstem**, jouw advocaat, een andere volwassene of aan een hulpverlener. Je kunt met hulp van Jeugdstem ook een **klacht** indienen tegen degene die je oneerlijk of slecht heeft behandeld.

Jeugdstem

VIII. HOE KAN IK ME VOORBEREIDEN OP EEN VERHOOR OF DE RECHTBANK?

Een politieverhoor of zitting bij de rechtbank kan spannend of verwarrend zijn. Hieronder staan tips om je te helpen met voorbereiden:

- **Stel vragen:** Je mag altijd vragen wat er gaat gebeuren en wie je gaat ontmoeten.
- **Schrijf dingen op:** Als je het moeilijk vindt om erover te praten, kun je opschrijven of tekenen wat je voelt of wat er is gebeurd.
- **Vraag om een advocaat:** Je hebt het recht om een advocaat bij je te hebben.
- **Praat met je advocaat:** Zij kunnen je uitleggen wat je kunt verwachten en je helpen met datgene te zeggen wat je wil.
- **Breng iemand mee die je vertrouwt:** In veel gevallen mag je een volwassene die je vertrouwt meenemen. De politie, officier van justitie of rechter mag die persoon wel weigeren als het in het belang van het onderzoek is of als er spoed is. Als je op heterdaad bent aangehouden en meegenomen door de politie worden je ouders/verzorgers in kennis gesteld en heb je het recht om hen te zien.
- **Probeer van tevoren rust te nemen:** Als je moe bent of honger hebt, is het moeilijker om helder te denken. Vraag daarom om een pauze wanneer je dat nodig hebt.
- **Onthoud, je bent niet alleen.** Er zijn altijd mensen die om je geven en je hierdoorheen willen helpen.

IX. ALS JE BESCHULDIGD WORDT VAN EEN STRAFBAAR FEIT

Ik ben jonger dan 12 jaar – kan het zijn dat ik naar de gevangenis moet?

Nee, je kan niet strafrechtelijk worden vervolgd, je komt niet voor de strafrechter en je kunt niet naar de gevangenis worden gestuurd als je jonger bent dan 12 jaar. Wel kan er zorg ingezet worden.

Ik ben 12 jaar of ouder – wat kan er dan gebeuren?

Als de rechter besluit dat je een strafbaar feit hebt gepleegd, kan er een ‘straf’ worden opgelegd. Als het belangrijk is dat je hulp of behandeling krijgt dan kan de rechter ook een ‘maatregel’ opleggen. Het is ook mogelijk dat je een (deels) voorwaardelijke straf of maatregel krijgt. Dat betekent dat de straf niet meteen wordt uitgevoerd maar je je tijdens een proeftijd aan bepaalde voorwaarden moet houden. Tot slot kan de rechter beslissen om geen enkele straf of maatregel aan je op te leggen.

X. WAT IS EEN STRAFBLAD?

Op je **strafblad** (“justitiële documentatie”) staat een overzicht van strafbare feiten waarvoor je in aanraking met politie en justitie bent gekomen en of je een straf of maatregel hebt gekregen. Dit kan gevolgen hebben als je een **Verklaring Omtrent het Gedrag (VOG)** wilt aanvragen. Een VOG laat zien of je strafbare gedrag in het verleden een risico

kan vormen bij het werk dat je in een bepaalde baan of stage gaat doen. Bij de beoordeling wordt gekeken of je in het verleden strafbare feiten hebt gepleegd die een risico vormen voor de functie die je wilt. Je kan met je advocaat overleggen wat dit voor jou betekent.

WOORDENLIJST

WAT BETEKENEN DEZE WOORDEN?

STRAFRECHTELIJKE AANSPRAKELIJKHEID

Het betekent dat je volgens de wet verantwoordelijk bent voor wat je hebt gedaan en daarvoor een straf kan krijgen. In Nederland geldt dit vanaf een leeftijd van 12 jaar.

STRAFRECHTELIJKE PROCEDURE

De stappen die worden genomen als iemand wordt verdacht van een strafbaar feit om te beoordelen of er een strafbaar feit is gepleegd, wat het aandeel is en of er een straf of maatregel en/of het betalen van schadevergoeding moet volgen. Het begint bij de politie die de zaak onderzoekt. Dan komt de zitting en vervolgens de uitspraak over wat er moet gaan gebeuren.

ZITTING

Een zitting bij de kinderrechter in een strafzaak vindt plaats achter gesloten deuren en is in principe niet openbaar. Dit betekent dat er geen publiek of pers aanwezig mag zijn, behalve de betrokken partijen. Scan de QR-code voor meer informatie over de zittingsdag.

ADVOCAAT

Dit is de persoon die iemand die verdacht wordt van een misdrijf, verdedigt. Advocaten kennen de wet en beschermen de rechten van degene die zij vertegenwoordigen. Zij vertegenwoordigen alleen de persoon die ze bijstaan en hebben een geheimhoudingsplicht.

OFFICIER VAN JUSTITIE

De officier van justitie vertegenwoordigt de Staat en leidt het politie onderzoek. De officier moet nagaan of de politie het werk goed doet en kan aangeven wat er moet gebeuren in een zaak. Voor sommige handelingen moet de politie toestemming hebben van de officier van justitie en soms ook van de rechter. Ze moeten altijd in gedachten houden wat het beste is voor het kind en voor het slachtoffer van het misdrijf. Waar mogelijk kunnen zij besluiten om een zaak niet naar de rechter te sturen.

RAAD VOOR DE KINDERBESCHERMING

Een raadsmedewerker doet onderzoek naar jouw persoonlijke situatie en geeft advies aan de officier van justitie en de rechter. Deze kijkt niet alleen naar wat een passende straf is, maar wil vooral begrijpen hoe jouw leven eruitziet en wat je nodig hebt.

RECLASSERINGSMEDEWERKER

Tijdens het strafproces kan de reclasseringsmedewerker je helpen om je leven weer op de rit te krijgen, bijvoorbeeld door positieve doelen te stellen, kansen te creëren in de maatschappij of je te helpen met het slachtoffer te ontmoeten (als beide partijen dit willen) of te praten over hoe nu verder.

Na de uitspraak van de rechter controleert de reclasering of je je houdt aan de regels van de rechtbank. En biedt hulp om je voor te bereiden op de periode erna, bijvoorbeeld met school, familie of andere uitdagingen.

RECHTER

De rechter luistert naar iedereen – de politie, de officier van justitie, jouw advocaat, en zichzelf – en besluit dan wat er moet gebeuren. De rechter is onafhankelijk en moet altijd eerlijk en rechtvaardig zijn en jouw kant van het verhaal horen.

BUITENGERECHTELIJKE AFDOENING

Dit betreft een oplossing zonder tussenkomst van de rechtbank. Je krijgt dan de kans om op een andere manier de situatie op te lossen, bijvoorbeeld via Halt, jeugdhulp of via herstelrecht. Een buitenstrafrechtelijke afdoening komt niet op je strafblad.

HERSTELRECHT

Herstelrecht betekent dat je actief deel neemt aan het oplossen van zaken die het gevolg zijn van het strafbare feit met de hulp van een onpartijdige bemiddelaar. Je krijgt de bijvoorbeeld kans om jouw kant van het verhaal te vertellen, te luisteren naar het slachtoffer en afspraken te maken om de schade te herstellen en wat te doen als je elkaar weer tegenkomt. Voorbeelden zijn slachtoffer-dader gesprekken via **Perspectief Herstelbemiddeling**, **mediation in strafzaken** of groepsconferenties.

Herstel- bemiddeling

Mediation

HOGER BEROEP

Bij een hoger beroep wordt aan hogere rechters gevraagd om de zaak opnieuw te bekijken. Als jij of je advocaat denkt dat de rechtbank een fout heeft gemaakt, kun je een hoger beroep indienen om te proberen de uitspraak te veranderen. Je hebt altijd het recht om dit te doen. Het hoger beroep moet wel tijdig ingesteld worden.

KLACHT

Als iemand jou niet goed behandeld heeft of je rechten niet heeft gerespecteerd, kun je een klacht indienen bij de directeur van de instelling of bij een klachtencommissie. Je kunt via **Jeugdstem**, een **advocaat** of iemand die je vertrouwt om hulp vragen met het vertellen of schrijven over jouw klacht. Vervolgens zullen de leden van de klachtencommissie naar jouw klacht luisteren en een uitspraak doen.

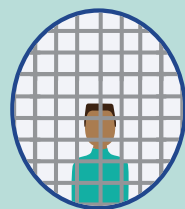
KINDEROMBUDSMAN

Een Kinderombudsman is een onafhankelijke persoon of organisatie die waakt over de bescherming van kinderrechten. Als jij denkt dat jouw rechten geschonden zijn of als je oneerlijk behandeld bent, kun je contact opnemen met de **Kinderombudsman**. Zij laten jou je verhaal doen, onderzoeken de situatie en doen hun best om ervoor te zorgen dat jouw rechten gerespecteerd worden. En als je het niet eens bent met de uitspraak van de klachtencommissie, kan je jouw klacht voorleggen aan de Kinderombudsman.

VOORARREST

Voorarrest is de periode in detentie tijdens het strafrechtelijk onderzoek, in afwachting van de uitkomst van de strafzaak.

JURISTEN COMITÉ

NEDERLANDS **NJC**

M VOOR DE

MENSENRECHTEN

Vormgeving door Cindy Broekhuijsen in opdracht van het NJCM.